

UZASADNIENIE

Przedmiot i przebieg postępowania

Pozwem z dnia 28 października 2022 r. (data nadania, k. 66) powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w S. kwoty 7 199,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 26 sierpnia 2022 r. do dnia zapłaty, a ponadto o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych. Powód wskazał, że dochodzi brakującej części odszkodowania za szkody pozostające w związku z kolizją drogową – różnicy pomiędzy faktycznymi kosztami tych usług stwierdzonych fakturą (6 863,40 zł z tytułu najmu zastępczego samochodu za 180 zł netto za dobę przez 31 dni, 1 968 zł z tytułu udostępnienia parkingu za 40 zł netto za dobę przez 40 dni, 648,21 zł za usługę holowania i 430,50 zł za obsługę szkody – przygotowanie auta do oględzin, łącznie 9 910,11 zł) a odszkodowaniem przyznanym przez ubezpieczyciela (1 632 zł z tytułu najmu za 96 zł brutto za dobę przez 17 dni, 492 zł z tytułu udostępnienia parkingu do miesiąca oraz 586,71 zł za usługę holowania, łącznie 2 710,71 zł). Powód swoje uprawnienie do otrzymania odszkodowania wywodził z umowy cesji zawartej z poszkodowanym. (pozew, k. 1-8)

W sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 7 lutego 2023 r. (data nadania, k. 50) pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z należnymi odsetkami. Podniósł, że postępowanie likwidacyjne ubezpieczyciel przeprowadził prawidłowo, a stawka najmu samochodu zastępczego oraz cena pozostałych usług przyjęte przez powoda są rażąco zawyżone. Wskazał też, że poszkodowany korzystał z najmu pojazdu zastępczego oraz parkingu powypadkowego dłużej niż było to konieczne, czym naruszył obowiązek minimalizacji szkody. (sprzeciw, k. 74-77)

Ustalenia faktyczne

Dnia 26 lipca 2022 r. w P. na wysokości ul. (...) doszło do zdarzenia drogowego, w wyniku którego został uszkodzony samochód należący do Y. P. – marki S. (...) o nr rej. (...). Sprawca szkody był ubezpieczony w (...) S.A. z siedzibą w S.. Poszkodowany skorzystał z pomocy drogowej oferowanej przez spółkę (...) Sp. z o.o. (zakład naprawczy) i tego samego dnia podpisał oświadczenie o cesji wierzytelności odszkodowawczej za holowanie pojazdu, koszty parkingu, auto zastępcze, naprawę, części zamienne, odszkodowanie za szkodę całkowitą i za obsługę szkody. Oświadczył, że uszkodzony pojazd nie służy do potrzeb działalności gospodarczej, a poszkodowany nie jest płatnikiem podatku VAT. Tego samego dnia poszkodowany podpisał z zakładem naprawczym umowę zlecenia naprawy i umowę przelewu wierzytelności, która dotyczyła przelewu wierzytelności z tytułu zwrotu kosztów naprawy, wartości szkody całkowitej, wynajmu auta zastępczego, pomocy drogowej, w tym holowania, załadowania i rozładunku, parkowania, ubytku wartości handlowej, usługi podstawienia/odbioru/podstawienia i odbioru pojazdu zastępczego. Poszkodowany zawarł też z zakładem naprawczym umowę najmu pojazdu zastępczego, na podstawie którego zakład wynajął mu samochód H. (...) (segment C) o nr rej. (...) za czynsz wynoszący 180 zł netto za dobę. Zgodnie z § 3 ust. 2 umowy najemca był zobowiązany zwrócić pojazd zastępczy nie później niż 7 dni od wypłaty odszkodowania z tytułu szkody całkowitej. W myśl § 7 ust. 3 lit. b) najemca zobowiązany był do nie przewożenia zwierząt mogących spowodować trwałe zabrudzenie lub uszkodzenie pojazdu zastępczego, a w myśl lit. e) tego ustępu najemca nie mógł palić tytoniu w pojeździe zastępczym (przewidziano za to karę umowną w kwocie 400 zł w § 8 ust. 3 lit. c) umowy). Poszkodowany podpisał oświadczenie, według którego uszkodzony samochód był jedynym w jego gospodarstwie domowym i nie miał możliwości zastąpienia go innym. Wedle treści oświadczenia towarzystwo ubezpieczeń zaproponowało mu najem pojazdu zastępczego z firmą współpracującą z ubezpieczycielem, lecz poszkodowany z niego nie skorzystał, gdyż nie zapewniono mu pojazdu na cały okres likwidacji szkody i nie otrzymał pełnej oferty najmu w zakresie czasu podstawienia pojazdu, czasu zwrotu i odbioru pojazdu i udostępnienia informacji o istotnych warunkach najmu. W oświadczeniu wskazano też, że do wypożyczenia auta zastępczego w zakładzie naprawczym przekonało go to, że otrzymał auto zastępcze na cały okres likwidacji szkody, nie musiał ponosić dodatkowych kosztów, potrzebował pilnego podstawienia auta, miał możliwość palenia tytoniu w podstawionym aucie, miał możliwość przewożenia

w nim zwierząt i nie było narzuconego limitu kilometrów. W oświadczeniu wskazano też, że auto jest potrzebne poszkodowanemu do dojazdów do pracy, na zakupy, dowożenia dzieci do żłobka/przedszkola/szkoły i na wyjazdy rekreacyjne. W kolejnym, odrębnym piśmie poszkodowany oświadczył, że zlecił zakładowi kompleksową usługę pomocy drogowej i przechowania pojazdu uszkodzonego na parkingu strzeżonym (k. 57).

(notatka, k. 43; cesja wierzytelności, k. 42; prawo jazdy, k. 45-46; umowa sprzedaży, k. 48, rachunki, k. 49; umowa zlecenia naprawy, k. 50-52; oświadczenie dot. najmu pojazdu, k. 55-56; oświadczenie dot. usług warsztatu, k. 57)

Dnia 27 lipca 2022 r. szkoda została zgłoszona ubezpieczycielowi przez zakład naprawczy, który przesłał informację m. in. o możliwości zorganizowania najmu zastępczego pojazdu za cenę 96 zł brutto za dobę. Ubezpieczyciel organizuje usługę najmu samochodu zastępczego z pomocą spółek (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o., która w ramach uzgodnionych z ubezpieczycielem stawek obejmuje m. in. koszty podstawienia i odbioru pojazdu do wynajmu, opłat związanych z wyjazdem pojazdu poza granice Polski (za uprzedzeniem) i zniesienie limitu kilometrów.

(plik (...)_(...)_M. – w aktach szkody, k. 140; mail z załącznikiem, k. 80-83; oświadczenie I., k. 85)

Dnia 2 sierpnia 2022 r. odbyły się oględziny pojazdu. Ubezpieczyciel dnia 2 sierpnia 2022 r. oszacował koszty naprawy pojazdu na kwotę 12 134,10 zł brutto, a wartość rynkową pojazdu – na kwotę 10 370 zł.

(dokumentacja fotograficzna – w aktach szkody, k. 140; kalkulacja naprawy, k. 29-40; kalkulacja wartości, k. 60-62)

Pismem z dnia 5 sierpnia 2022 r. ubezpieczyciel poinformował, że oszacowany koszt naprawy pojazdu może przekraczać wartość pojazdu, w związku z czym odszkodowanie może zostać wypłacone na zasadach szkody całkowitej. Wskazano, że w celu zweryfikowania wartości rynkowej uszkodzony pojazd został wystawiony na giełdę internetową. W celu sprzedaży pojazdu za ustaloną na aukcji cenę należało skontaktować się bezpośrednio z operatorem aukcji. Wskazano, że oferta z aukcji zachowuje ważność do 26 sierpnia 2022 r. do godz. 15:00.

(pismo ubezpieczyciela, k. 24)

Pismem z dnia 17 sierpnia 2022 r. ubezpieczyciel poinformował o przyznaniu odszkodowania w kwocie 7 150,50 zł netto, ustaloną na zasadzie szkody całkowitej. W piśmie poinformował, że wartość rynkowa została ustalona na podstawie oferty złożonej w toku giełdy internetowej, a w razie podjęcia decyzji o sprzedaży pozostałości pojazdu za cenę ustaloną na aukcji zostanie udzielona dopłata w kwocie 292,68 zł netto stanowiąca orientacyjną kwotę marży pośrednika. Przelew został dokonany na rachunek zakładu naprawczego dnia 19 sierpnia 2022 r. Tego samego dnia pracownik zakładu poinformował mailowo ubezpieczyciela, że poszkodowany wyraził chęć zbycia wraku pojazdu i poprosił o kontakt do oferenta.

(pismo ubezpieczyciela, k. 18; potwierdzenie przelewu, k. 58; plik (...)_(...)_M. – w aktach szkody, k. 140)

Dnia 24 sierpnia 2022 r. zakład wystawił fakturę nr (...) r. na kwotę 648,21 zł brutto, obejmującą koszty usług związanych z holowaniem pojazdu (dojazd pomocy drogowej, załadunek, holowanie, rozładunek i powrót pomocy drogowej), a kolejnego dnia wysłał ją mailowo ubezpieczycielowi. Pismem z dnia 25 sierpnia 2022 r. ubezpieczyciel poinformował o przyznaniu dodatkowego odszkodowania z tytułu kosztów holowania pojazdu w kwocie 586,61 zł brutto na podstawie faktury VAT nr (...).

(faktura, k. 26; plik (...)_(...)_M. – akta szkody, k. 140; pismo ubezpieczyciela, k. 20)

Dnia 26 sierpnia 2022 r. poszkodowany zwrócił auto zastępcze do zakładu naprawczego. Tego samego dnia poszkodowany podpisał oświadczenie, że potrzebował auta zastępczego do dnia 26 sierpnia 2022 r., gdyż odszkodowanie za szkodę w pojeździe wypłacono mu 19 sierpnia 2022 r., a bez niego nie był w stanie nabyć takiego auta jakie miał przez kolizję.

(oświadczenie, k. 44)

Dnia 4 września 2022 r. zakład wystawił trzy faktury VAT. Pierwsza, nr 39/09/2022 r., dokumentowała koszt najmu pojazdu z segmentu C przez 31 dni za 180 zł netto za dobę, łącznie 5 580 zł netto / 6 863,40 zł brutto, druga nr (...) dokumentowała koszt usługi przygotowania auta do oględzin w kwocie 350 zł netto / 430,50 zł brutto, a trzecia nr 41/09/2022 r. dotyczyła kosztu usługi parkingowej przez 40 dni za 40 zł netto za dobę, łącznie 1 600 zł netto / 1 968 zł brutto. Faktury te zostały przesłane ubezpieczycielowi następnego dnia. Pismem z dnia 7 września 2022 r. ubezpieczyciel poinformował o przyznaniu dodatkowego odszkodowania w kwocie 2 124 zł brutto z tytułu kosztów najmu zastępczego pojazdu (1 632 zł) za 17 dni (od dnia zgłoszenia szkody do oględzin – 7 dni, od dnia oględzin do dnia poinformowania o wystąpieniu o szkodzie całkowitej – 3 dni, okres organizacyjny – 7 dni) i parkingu (492 zł – koszt miesięcznego abonamentu) – na podstawie zweryfikowanych faktur VAT nr (...) r.

(faktury, k. 27, 28; plik (...)_(...)_M. – akta szkody, k. 140; pisma ubezpieczyciela, k. 22)

Omówienie dowodów

Stan faktyczny niniejszej sprawy był zasadniczo bezsporny i był możliwy do ustalenia na podstawie dokumentów przedłożonych przez powoda i pozwanego. Sąd uznał więc przedłożone kopie lub odpisy dokumentów za autentyczne i zasadniczo zgodne z rzeczywistym przebiegiem zdarzeń.

Odmienne jednak – jako nieodzwierciedlające rzeczywistości – należało potraktować oświadczenie poszkodowanego dotyczące usługi najmu zastępczego. Wskazano w nim m. in. to, że ubezpieczyciel zaoferował mu najem zastępczy pojazdu, ale nie wskazano w jakiej formie. W aktach szkody brak natomiast informacji o tym, aby to poszkodowany zwrócił się do ubezpieczyciela bezpośrednio z informacją o zdarzeniu drogowym albo żądaniem informacji o udzielanych przez ubezpieczyciela usługach w celu likwidacji szkody. Zważywszy na to, że oświadczenie poszkodowanego nie zostało poparte innym dowodem (np. z zeznań poszkodowanego), Sąd uznał, że oświadczenie złożone na formularzu jest w tym zakresie nieprawdziwe, a poszkodowany nie zasięgał informacji ubezpieczyciela o możliwości najmu zastępczego pojazdu (jak to wielokrotnie się zdarza w sprawach o podobnym przedmiocie). Ponadto oświadczenie co do możliwości palenia tytoniu jest sprzeczne z §7 ust. 3 lit. e) umowy najmu pojazdu zastępczego (z treści umowy nie wynika, aby zobowiązanie z tego ustępu zostało pomiędzy stronami wyłączone na podstawie ich indywidualnych uzgodnień), a oświadczenie o możliwości przewozu zwierząt – w zestawieniu z § 7 ust. 3 lit. b) – dość nieścisłe (zakaz przewozu zwierząt mogących spowodować trwałe zabrudzenie pojazdu wyłącza wiele zwierząt z tej możliwości).

Sąd uznał również, że nie zostało udowodnione zlecenie i wykonanie usługi „przygotowania pojazdu do oględzin” (faktura (...)) czy obsługi szkody. Nie jest jasne, w którym z podpisanych w dniu 26 lipca 2022 r. dokumentów poszkodowanych rzeczywiście zlecił taką usługę, ustalił jakie czynności będą się na nią składać i zgodził się na przyjętą przez powoda stawkę 430,50 zł brutto (być może mieściła się ona w kosztach „pomocy drogowej” wymienionej w oświadczeniu dotyczącym usług warsztatu, ale wymieniona w nim kwota 1 000 zł jest niższa od sumy 430,50 zł i 648,21 zł, czyli kosztu związanego z holowaniem pojazdu). Na znajdujących się w aktach szkody fotografiach z oględzin pojazdu nie widać, aby pojazd był w jakiś sposób przygotowany do oględzin – odbyły się one (jak może domniemywać) w miejscu jego przechowywania, tj. na parkingu bez utwardzonego podłoża, porośniętym drobną roślinnością i otoczonym drzewami, miejscami zaśmieconym odłamkami szkła lub plastyku (por. plik (...)_(...)_ebb5d5bo-34d6-(...)-9d50-f6c7e8334e1f.jpg w aktach szkody na płycie). Wykonanie usługi „przygotowania pojazdu do oględzin” Sąd uznał więc za nieudowodnione.

Zestawienia dotyczące średnich stawek cen najmu zastępczego pojazdów lub innych usług warsztatowych (k. 113-116, 120-134) nie miały dla sprawy istotnego znaczenia. Nie budziło wątpliwości, że stawki cen usług oferowanych przez powoda nie były rażąco zawyżone ponad te obowiązujące na rynku (taką okoliczność zresztą, gdyby się na nią powołał, powinien wykazywać pozwany). Zarazem jednak nawet wykazanie, że przyjęta przez powoda cena usługi najmu zastępczego pojazdu mieściła się w średnich cenach lub była niższa niż te stosowane przez inne warsztaty naprawcze/wypożyczalnie rozliczające się w sposób bezgotówkowy, nie wystarczyło do uwzględnienia powództwa w zakresie oczekiwanym przez powoda (o czym będzie mowa poniżej, w części uzasadnienia poświęconej ocenie prawnej).

Pismo „intercars24.pl” (k. 117-118) nie miało dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenia. Powództwo dotyczyło żądania odszkodowawczego przysługującego poszkodowanemu (scedowanemu na powoda) i to z perspektywy obowiązków ubezpieczyciela i poszkodowanego Sąd musiał oceniać zgłoszone roszczenie. Pismo to natomiast wydaje się dotyczyć relacji rynkowych i uczciwości konkurencji pomiędzy wypożyczalnią a ubezpieczycielami i współpracującymi z nimi innymi wypożyczalnią – a zatem kwestii, które nie odnosiły się do roszczenia będącego przedmiotem postępowania.

Sąd pominął na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. dowód z opinii biegłego zgłoszony w odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty. W odpowiedzi na sprzeciw powód szeroko wypowiadał się na temat okresu naprawy i niesłusznego ograniczenia go przez ubezpieczyciela dla potrzeb ustalania odszkodowania za najem zastępczy pojazdu. Fragmenty te wydają się jednak kompletnie nieadekwatne do niniejszej sprawy i być może zostały nieintencjonalnie skopiowane z treści pisma procesowego złożonego w innej sprawie (świadczy o tym zwłaszcza twierdzenie, że „w dniu 05.07.2021 pozwana sporządziła dopiero i wysłała do powoda zweryfikowany kosztorys naprawy”, str. 15 pisma) – powód nie przedłożył żadnych dowodów na wykonywanie przez siebie kalkulacji naprawy albo dokonywanie naprawy, a w pozwie jednoznacznie wskazał, że wypłata odszkodowania następowała na zasadzie szkody całkowitej (co potwierdził pozwany i co wynikało jednoznacznie z akt szkody).

Sąd oddalił wniosek o zobowiązanie pozwanej do przedłożenia dokumentu odnoszącego się do kwestii poruszonych w pkt VII odpowiedzi na sprzeciw. Zobowiązanie bowiem sprowadzałoby się do zobowiązania pozwanego do sformułowania hipotetycznej, ale skonkretyzowanej oferty najmu zastępczego – do czego nie miał obowiązku z uwagi na bierność poszkodowanego. Tymczasem ocena, że najem zastępczy u powoda był dla poszkodowanego bardziej korzystny niż u ubezpieczyciela, powinna odbywać się na podstawie okoliczności istniejących już w momencie zawierania takiej umowy – zarówno jeśli chodzi o istnienie szczególnych okoliczności przemawiających za wyborem droższej stawki najmu, jak i oceny, która z ofert najmu (wypożyczalni lub ubezpieczyciela) jest dla poszkodowanego korzystniejsza. Nie byłaby adekwatna do tej oceny oferta sformułowana przez ubezpieczyciela w sposób hipotetyczny, na potrzeby procesu sądowego, kilka miesięcy po zakończeniu umowy najmu poszkodowanego z wypożyczalnią. Z tego względu wniosek ten został oddalony.

Ocena prawna

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w dużej części.

Szkoda – ogólne rozważania

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Zgodnie natomiast z art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, zakład ubezpieczeń zobowiązany jest do wypłaty odszkodowania z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Obowiązek naprawienia szkody przez posiadacza pojazdu mechanicznego znajduje z kolei oparcie w art. 435 § 1 w zw. z art. 436 § 1 k.c.

Ubezpieczyciel odpowiada w granicach odpowiedzialności sprawcy szkody, tj. za normalne następstwa działania bądź zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 § 1 k.c.). Wysokość odszkodowania winna odpowiadać rzeczywistym, uzasadnionym kosztom usunięcia skutków wypadku, ograniczona jest jedynie kwotą określoną w umowie ubezpieczenia (art. 824 § 1 k.c., art. 36 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych).

Najem zastępczy pojazdów – cena najmu oraz długość najmu

W aktualnym orzecznictwie jest niekwestionowane, że w granicach normalnych następstw szkody wynikającej z niemożności korzystania z samochodu mieszczą się także celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki poniesione na najem samochodu zastępczego (uchwała Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 17 listopada 2011 r., sygn.

III CZP 5/11; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2017 r., sygn. III CZP 20/17). Pogląd taki Sąd Najwyższy sam określa jako utrwalony (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2019 r., sygn. III CZP 84/18). Niemożność korzystania z pojazdu mechanicznego jako składnika majątkowego niewątpliwie stanowi źródło szkody o charakterze niemajątkowym, polegającej na dyskomforcie spowodowanym niedogodnościami posiadacza pojazdu wynikającymi z niemożności korzystania z tego składnika majątkowego. Ponadto niemożność korzystania z pojazdu może być źródłem szkody o charakterze majątkowym wtedy, gdy spowoduje wydatki posiadacza uszkodzonego lub zniszczonego pojazdu na najem pojazdu zastępczego, stratę bowiem w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. stanowią wydatki, które służą ograniczeniu negatywnych następstw doznanych przez poszkodowanego w wyniku uszkodzenia bądź zniszczenia rzeczy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., sygn. III CZP 76/13).

Zgodnie z art. 361 § 2 k.c., w granicach normalnych następstw działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła, i w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. W myśl tego przepisu szkoda może występować w dwójakiej postaci, po pierwsze może ona obejmować straty, które poszkodowany poniósł (*damnum emergens*), albo też, po drugie, utratę korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono (*lucrum cessans*). Przez pojęcie *damnum emergens* przyjęto rozumieć każde pogorszenie się sytuacji majątkowej poszkodowanego, wskutek zmniejszenia się posiadanych aktywów lub też zwiększenia jego pasywów (zob. A. Rembieliński, w: J. Winiarz, Komentarz KC, t. 1, 1989, s. 295). Omawiana postać szkody zawiera w sobie także zwiększenie się tych zobowiązań poszkodowanego, których powstanie lub powiększenie się ich rozmiaru stanowi skutek zdarzenia przypisanego osobie zobowiązanej do naprawienia szkody (Kodeks cywilny. Komentarz, pod red. E. Gniewka i P. Machnikowskiego, Legalis 2021, komentarz do art. 361 k.c., nb. 36-38).

Zgodnie z art. 826 § 1 k.c. w razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów. Z kolei w myśl art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w razie zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem obowiązkowym, o którym mowa w art. 4 pkt 1-3, osoba uczestnicząca w nim, z uwzględnieniem ust. 2, jest obowiązana do zapobieżenia, w miarę możliwości, zwiększeniu się szkody. Tym samym osoba poszkodowana ma obowiązek ograniczenia (co ważne – w miarę posiadanych możliwości) wysokości szkody. Co do zasady zatem osoba poszkodowana powinna zatem współdziałać z ubezpieczycielem, jeśli proponowane przez niego działania pozwolą na ograniczenie wysokości szkody.

Na temat tego, w jaki sposób poszkodowany powinien współdziałać z ubezpieczycielem przy zapewnianiu sobie najmu pojazdu zastępczego, szeroko wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 sierpnia 2017 r., sygn. III CZP 20/17. Sąd Najwyższy wyjaśnił w nim, że nie mogą być uznane za celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki, które nie są konieczne do wyeliminowania negatywnego następstwa majątkowego w postaci utraty możliwości korzystania z uszkodzonego (zniszczonego) pojazdu, gdyż następstwo to może być wyeliminowane - bez uszczerbku dla godnych ochrony interesów poszkodowanego - w inny, mniej uciążliwy dla dłużnika sposób. Jeżeli zatem ubezpieczyciel proponuje poszkodowanemu - we współpracy z przedsiębiorcą trudniącym się wynajmem pojazdów - skorzystanie z pojazdu zastępczego równorzędnego pod istotnymi względami pojazdowi uszkodzonemu albo zniszczonemu (zwłaszcza co do klasy i stanu pojazdu), zapewniając pełne pokrycie kosztów jego udostępnienia, a mimo to poszkodowany decyduje się na poniesienie wyższych kosztów najmu innego pojazdu, koszty te - w zakresie nadwyżki - będą podlegały indemnizacji tylko wtedy, gdy wykaże szczególne racje, przemawiające za uznaniem ich za "celowe i ekonomicznie uzasadnione". W tym kontekście istotne znaczenie ma nie tylko równorzędność samego pojazdu, ale także dodatkowych warunków umowy, takich jak np. czas i miejsce udostępnienia oraz zwrotu pojazdu zastępczego czy też obowiązek wpłaty kaucji. Jeżeli istotne warunki wynajmu proponowanego przez ubezpieczyciela (we współpracy z przedsiębiorcą wynajmującym pojazdy) czynią zadość potrzebom ochrony uzasadnionych potrzeb poszkodowanego, nie ma podstaw, by obciążać osoby zobowiązane do naprawienia szkody wyższymi kosztami związanymi ze skorzystaniem przez poszkodowanego z droższej oferty. Odstępstwa od tej reguły nie uzasadniają drobne niedogodności o charakterze niemajątkowym, które mogą wiązać się np. z koniecznością nieznacznie

dłuższego oczekiwania na podstawienie pojazdu zastępczego proponowanego przez ubezpieczyciela. Z uwagi na ciężący na ubezpieczycielu obowiązek szczególnej, podwyższonej staranności nie można też przypisać decydującego znaczenia czynnikowi w postaci szczególnego zaufania, jakie poszkodowany ma do kontrahenta, z którego usług chciałby skorzystać. Poniesienia wyższych kosztów nie uzasadnia również sama przez się prostota skorzystania z oferty najmu złożonej przez przedsiębiorcę prowadzącego warsztat naprawczy, w którym uszkodzony pojazd ma być naprawiany. Konieczność dodatkowego kontaktu z ubezpieczycielem - w praktyce zwykle telefonicznego - nie może być uznana za niedogodność, która uzasadnia poniesienie wyższych kosztów najmu.

Sąd w niniejszej sprawie podziela pogląd zaprezentowany w tej uchwale, z którego można wywnioskować, że poszkodowany wybierając skorzystanie z najmu zastępczego pojazdu po stawce wyższej niż proponowana przez ubezpieczyciela musi liczyć się z tym, że w celu uzyskania pełnej kompensacji swoich wydatków będzie zobowiązany do wykazania, że istniał szczególny powód, dla którego nie skorzystał z propozycji ubezpieczyciela. Tym szczególnym powodem nie jest to, że droższy najem jest dostępny „od ręki” (bez oczekiwania na podstawienie pojazdu) lub jest oferowany przez serwis, który poszkodowany obdarza zaufaniem. A zatem to nie ubezpieczyciel musi przedstawić od razu pełną, kompletną ofertę najmu zastępczego pojazdu, tylko to poszkodowany powinien zasięgnąć o niej informacji. Stawianie poszkodowanemu takiego warunku nie jest równoznaczne z pozbawieniem go prawa wyboru wypożyczalni – co do tego zachowuje pełną dowolność, nie może natomiast liczyć na pełną kompensację poniesionych kosztów, jeśli bez dużych niedogodności mógł zawrzeć tańszą umowę najmu za pośrednictwem ubezpieczyciela (który rzeczywiście może oferować stawki na niższych poziomach niż występujące na rynku, korzystając z umowy stałej współpracy i efektu skali).

Sąd Najwyższy w cytowanej uchwale wskazał jednak, że mogą istnieć szczególne racje, które w indywidualnej sprawie mogą przemawiać za uznaniem poniesienia wyższych kosztów najmu za „celowe i ekonomicznie uzasadnione”. Zdaniem Sądu dokonując oceny, czy te szczególne racje zaistniały, należy brać pod uwagę szczególne potrzeby poszkodowanego czy okoliczności związane z zawarciem i trwaniem konkretnej umowy. W szczególnych okolicznościach można bowiem dojść do wniosku, że z punktu widzenia potrzeb poszkodowanego skorzystanie z najmu droższego niż oferowany przez ubezpieczyciela było usprawiedliwione. Wykazanie wystąpienia takich okoliczności, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywa na powodzie dochodzącym odszkodowania.

Tożsame lub zbliżone do powyższych wnioski z cytowanej uchwały Sądu Najwyższego zaprezentowano m. in. w wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 27 października 2021 r., sygn. VIII Ga 322/21, Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 7 kwietnia 2021 r., sygn. XIII Ga 1656/19, z dnia 11 grudnia 2020 r., sygn. XIII Ga 1367/20, oraz z dnia 18 grudnia 2018 r., sygn. XIII Ga 539/18, Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 sierpnia 2020 r., sygn. II Ca 815/20 (wszystkie dostępne w bazie Lex, przy czym świadomie ograniczono się do prawomocnych wyroków wydanych w II instancji). Opisane powyżej stanowisko zdaniem Sądu najwłaściwiej wyważa sprzeczne interesy stron – wypożyczalni pojazdu (chcącej osiągać z wynajmu samochodów zastępczych jak najwyższy dochód) i ubezpieczyciela (który chciałby płacić jak najmniej, jeśli w ogóle), jednocześnie także nie nakłada na samych poszkodowanych nadmiernych, uciążliwych obowiązków. Sąd nie podziela zatem stanowiska (czasem wyrażanego w orzecznictwie, na przykład w uzasadnieniach cytowanych w pismach procesowych powoda, ale nie znajdującego poparcia w wyżej przytoczonej uchwale Sądu Najwyższego), jakoby to na ubezpieczycielu spoczywał obowiązek dotarcia ze swoją kompletną ofertą najmu zastępczego samochodu do poszkodowanego lub aby do kompensacji kosztów najmu zastępczego wystarczyło, że jego dzienna stawka mieści się w rynkowych stawkach przyjmowanych przez podobnego rodzaju wypożyczalnie.

Umowa najmu samochodu zastępczego, której koszt podlegałby kompensacji z ubezpieczenia OC sprawcy, może być zawarta nie tylko na uzasadniony okres naprawy samochodu. W przypadku wystąpienia szkody całkowitej odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego poniesione przez poszkodowanego w okresie niezbędnym do nabycia innego pojazdu mechanicznego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., sygn. III CZP 76/13, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 października 2015 r., sygn. I ACa 185/15 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2020 r., sygn. V CNP 49/19), a nie zaledwie do dnia wypłaty odszkodowania. W świetle zasad doświadczenia

życiowego, nabycie nowego pojazdu wymaga podjęcia określonych czynności organizacyjnych w pewnym przedziale czasu przy uwzględnieniu obowiązku poszkodowanego podejmowania czynności zmierzających do zapobieżenia zwiększaniu rozmiaru szkody.

Co do zasadności wynajęcia auta zastępczego przez poszkodowanego nie było sporu w tej sprawie. Pozwany jeszcze na etapie przedsądowym uznał swoją odpowiedzialność w tym zakresie i wypłacił częściowe odszkodowanie z tego tytułu.

Co do dziennej stawki czynszu najmu samochodu zastępczego Sąd uznał, że nie zostały wykazane okoliczności przemawiające za uznaniem, że najem zastępczy samochodu po stawce przyjmowanej przez powoda był w okolicznościach sprawy uzasadniony (w okresie najmu, który ubezpieczyciel uznał za uzasadniony i wypłacił za niego odszkodowanie wg. niższej stawki niż żądana). Powód nie przedstawił dowodów na to, by poszkodowany miał jakieś istotne, szczególnie powody do tego, by nie skorzystać z propozycji ubezpieczyciela i wynająć samochód po wyższej cenie. Z oświadczenia poszkodowanego wynika tylko tyle, że samochód był mu niezbędny do typowych celów życia codziennego. Jak zostało wcześniej wspomniane, Sąd uznał za niewiarygodne, aby poszkodowany przed wynajęciem samochodu od powoda w jakikolwiek sposób konsultował się z pozwanym, zgłaszał mu chęć skorzystania z oferty najmu zastępczego pojazdu albo dopytywał o szczegóły takiego najmu, poszkodowany nie miał więc możliwości faktycznie porównać oferty powoda z taką, którą uzyskałby od ubezpieczyciela. Nie wiadomo więc konkretnie dlaczego poszkodowany wybrał skorzystanie z oferty powoda, a nie zainteresował się najmem samochodów tej samej klasy co pojazd uszkodzony, ale po niższej cenie. Powód nie wskazał, aby wynajęty samochód posiadał jakieś charakterystyczne cechy lub spełniał specyficzne, indywidualne wymagania poszkodowanego, na których posiadanie/spełnienie przez samochód oferowany za pośrednictwem ubezpieczyciela poszkodowany nie mógł liczyć. Uzasadnia to stanowisko, że powód nie sprostał ciężącemu na nim ciężarowi dowodu udowodnienia celowości i ekonomiczności wynajęcia samochodu po cenie droższej niż oferowana za pośrednictwem ubezpieczyciela. Z tego powodu za okres najmu uznany przez ubezpieczyciela (17 dni) powód nie mógł się skutecznie domagać dopłaty do już otrzymanego odszkodowania. W tej części powództwo zostało oddalone.

Co do długości trwania najmu zastępczego pojazdu Sąd uznał, że można uznać cały rzeczywisty okres najmu samochodu zastępczego – 31 dni – za celowy i ekonomicznie uzasadniony. Najem zastępczy pojazdu skończył się bowiem tydzień po dniu, w którym poinformowano powoda o wypłacie odszkodowania na zasadzie szkody całkowitej i przekazano ustaloną kwotę do wypłaty. Wymaga podkreślenia, że w uchwałach Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., sygn. III CZP 76/13, oraz z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. III CZP 5/11, przyjęto okres do dnia wypłaty odszkodowania za szkodę całkowitą jako pewien minimalny, zwykle zasługujący na uznanie okres najmu pojazdu zastępczego. Zwłaszcza w uchwale z dnia 22 listopada 2013 r. podkreślono, że okres niezbędny do nabycia nowego pojazdu może być dłuższy niż czas do wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela – i co do zasady najem zastępczy jego celowy i uzasadniony przez cały ten „niezbędny okres”. W żaden sposób nie można obiektywnie rozumieć stanowiska Sądu Najwyższego w ten sposób, że uzasadniony okres najmu zastępczego pojazdu w przypadku szkody całkowitej kończy się jeszcze zanim ubezpieczyciel wypłacił odszkodowanie poszkodowanemu.

W kontekście niniejszej sprawy oczekiwanie na wypłatę odszkodowania było po stronie poszkodowanego o tyle zrozumiałe, że przez cały czas współpracował on (a raczej, w jego imieniu, czynił to powód) z ubezpieczycielem przy likwidacji szkody, w ramach której ubezpieczyciel prowadził aukcję pozostałości – nie zdecydował się np. na naprawę pojazdu, która byłaby ekonomicznie nieuzasadniona. Ubezpieczyciel nie może więc z tego lojalnego zachowania strony powodowej na etapie likwidacji szkody wyciągać negatywnych konsekwencji dla poszkodowanego i twierdzić, że powinien nabyć nowy pojazd w okresie oczekiwania na wypłatę odszkodowania za uszkodzony pojazd. Ubezpieczyciel zresztą definitywnie ustalił odszkodowanie na zasadzie szkody całkowitej dopiero 17 sierpnia 2022 r., a nie w momencie oględzin powypadkowych. Wstępna ocena o wystąpieniu szkody całkowitej z 2 sierpnia 2022 r. nie jest równoznaczna z decyzją ubezpieczyciela, a opierając się na zaledwie wstępnej ocenie poszkodowany mógłby narażać się np. na zarzut nielojalnego działania i brak współpracy z ubezpieczycielem, gdyby w toku postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel uznał jednak, że wypłaci odszkodowanie wg. kosztorysu naprawy.

Z tych przyczyn argumenty pozwanego co do okresu trwania najmu zastępczego nie zasługiwały na uwzględnienie, co oznacza, że powód miał prawo domagać się zapłaty odszkodowania za najem zastępczy pojazdu za okres 14 dni, których dotychczas ubezpieczyciel nie uwzględnił. Za ten okres 14 dni powodowi przysługuje odszkodowanie wyliczone wg. stawki czynszu z faktury, gdyż w tym zakresie nie może być mowy o naruszeniu obowiązku współpracy z ubezpieczycielem. Sąd doszedł do wniosku, że jeśli ubezpieczyciel niezasadnie odmówił uznania celowości najmu pojazdu zastępczego w pewnym okresie, a poszkodowany ma w tym czasie prawo do pełnej kompensacji kosztów najmu samochodu zastępczego, to należy wywnioskować, że wysokość tej kompensacji nie zależy już od tego, czy umowa najmu przewidywała wyższy czynsz ten proponowany przez ubezpieczyciela. Wystarczającym powodem do wypłaty odszkodowania w wysokości realnie poniesionych kosztów najmu w takiej sytuacji jest to, że ubezpieczyciel odmówił uznania najmu za potrzebny w tym danym okresie i nie uznał swojej odpowiedzialności za koszty najmu zastępczego co do samej zasady.

Podsumowując – Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 221,40 zł brutto x 14 dni = 3 099,60 zł z tytułu odszkodowania za najem zastępczy pojazdu w okresie, którego ubezpieczyciel wcześniej nie uznał, a w zakresie kwoty 2 131,80 zł z tytułu różnicy w cenie najmu zastępczego wg. stawek powoda i ubezpieczyciela za 17 dni, które ubezpieczyciel uznał i za które wypłacił odszkodowanie, powództwo zostało oddalone.

Koszty parkingu

Rozważania prawne dotyczące celowości i ekonomiczności wydatków związanych wypadkiem drogowym, w wyniku którego wypłata odszkodowania następuje wg. zasady szkody całkowitej, zostały przedstawione już powyżej, przy okazji omawiania kwestii najmu samochodu zastępczego. Rozważania te pozostają aktualne także co do celowości i ekonomicznej opłacalności skorzystania z oferty miejsca parkingowego, dlatego też nie będą w tym miejscu powtarzane. W przypadku opłaty za parking jeszcze bardziej uwidacznia się potrzeba takiego wydatku, gdy powód i pozwany współpracowali przez cały czas likwidacji szkody, a pozwany przeprowadził aukcję pozostałości pojazdu. Jest przecież logiczne, że do czasu zakończenia aukcji te pozostałości gdzieś musiały być składowane. Zachowanie pozwanego, który z jednej strony zapewnił zorganizowanie aukcji pozostałości przez inną firmę, a z drugiej twierdził, że powód powinien był je zbyć w 7 dni po oględzinach, należy ocenić jako wewnętrznie sprzeczne. Zdaniem Sądu należało uznać za uzasadniony okres korzystania z usługi parkingowej nie tylko czas do dnia wygaśnięcia oferty złożonej w ramach aukcji pozostałości pojazdu (do 26 sierpnia 2022 r.), ale też dodatkowe 7 dni przeznaczone na zagospodarowanie tych pozostałości (np. na odbiór pozostałości przez licytanta albo znalezienia innego nabywcy albo sposobu ich rozdysponowania, jeśli jednak pozostałości nie zostały zbyte osobie wyłonionej w aukcji internetowej). Z tego też względu za uzasadniony okres korzystania z parkingu Sąd uznał 38 dni.

Sąd przyjął dzienną stawkę usługi parkingowej za uzasadnioną. Ubezpieczyciel nie przedstawił dowodu na to, aby rzeczywiście koszty tej usługi można było ograniczyć do kwoty 492 zł dzięki zakupowi abonamentu miesięcznego. Pozwany nie wskazał, jaki podmiot i w którym miejscu oferuje taki abonament, a także nie wyjaśnił, dlaczego poszkodowany lub powód powinni z góry zakładać konieczność przechowywania pojazdu na parkingu przez miesiąc. W braku przekonujących argumentów o tym, że stawka usługi parkingowej przyjęta przez powoda była zawyżona, należało przyjąć ją jako podstawę zasądzenia. Z tego powodu Sąd zasądził tytułem dalszego odszkodowania za usługę parkingową kwotę 1 377,60 zł brutto (1 869,60 zł brutto – już wypłacone 492 zł).

Koszty holowania

Tytułem dalszego odszkodowania za koszty pomocy drogowej (holowania) zasądzono 61,50 zł. Ubezpieczyciel nie umotywował w żaden sposób dlaczego, uznając usługę pomocy za wykonaną, ograniczył odszkodowanie względem należności stwierdzonej na fakturze o podaną kwotę. Kwota 61,50 zł więcej (względem kwoty uznanej przez ubezpieczyciela) nie czyniła kosztów usługi pomocy drogowej rażąco wygórowanymi. Z tych względów Sąd uznał, że ubezpieczyciel nie miał żadnych podstaw do ograniczenia odszkodowania za usługę pomocy drogowej w taki sposób i zasądził kwotę 61,50 zł.

Koszty przygotowania pojazdu do oględzin/obsługi szkody

Jak wspomniano w poprzedniej części uzasadnienia, powód nie dowiódł, aby faktycznie poszkodowany zlecił mu do wykonania usługę przygotowania pojazdu do oględzin ani też aby taka usługa została faktycznie wykonana. O ile można zgodzić się z niektórymi tezami odpowiedzi na sprzeciw co do tego, że koszty obsługi postępowania likwidacyjnego mogą pozostawać w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą i mieścić się w kwocie odszkodowania z ubezpieczenia OC sprawy, to jednak należy je uznać za nie pozostające w związku z dowodami zebranymi w niniejszej sprawie. Z tego względu powództwo co do kwoty 430,50 zł z tytułu „przygotowania do oględzin” (jak to zostało opisane w fakturze) zostało oddalone.

Odsetki

Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty odszkodowania na podstawie art. 481 k.c. z uwzględnieniem 30-dniowego terminu przewidzianego w art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. W świetle zgromadzonych w sprawie dowodów należało uznać, że zgłoszenie szkody w części obejmującej koszty dochodzone w niniejszym postępowaniu nastąpiło mailowo 5 września 2022 r., co oznacza, że ubezpieczyciel popadł w opóźnienie z wypłatą odszkodowania od dnia 6 października 2022 r.

Koszty postępowania:

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na brzmieniu art. 100 zd. 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Żądanie powoda zostało uwzględnione w 63%, a zatem w takiej części może on domagać się zwrotu kosztów od pozwanego. Na koszty powoda złożyły się opłata od pozwu (400 zł), opłata skarbową (17 zł) i koszty zastępstwa procesowego (1 800 zł – na podstawie § 2 pkt 4 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie). Na koszty pozwanego złożyła się opłata za sporządzenie notarialnego odpisu pełnomocnictwa (7,38 zł). Powód mógł więc domagać się od pozwanego zwrotu 1 396,71 zł, a pozwany od powoda 2,73 zł. Po zbilansowaniu tych kwot otrzyma się 1 393,98 zł, którą to kwotę Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda i powiększył o odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Zarządzenia:

(...)

(...)

(...)

(...)